

## Čo čaká prvákov a ich rodičov:

### Čo má robiť rodič

- Je dôležité vysvetliť dieťaťu, čo sa od neho v škole bude očakávať, aké budú jeho povinnosti, ešte pred nástupom do školy.
- Povzbudzovať dieťa, poukázať na kladné stránky osobnosti dieťaťa, na to, čo už zvládlo a dokázalo.
- Byť trpezlivým. Dieťaťu môžu ísť prvé dni domáce úlohy veľmi ťažko, nedokáže sústredene sedieť. Celý deň sedelo v škole a muselo byť pozorné a môže byť nervózne z toho, že to isté musí robiť i doma.
- Pozitívne motivovať, vyzdvihnúť dobré veci, napríklad, čo všetko sa dieťa v škole naučí, že spozná nových priateľov, bude mať určité výhody a pod.
- Rozprávať sa s dieťaťom, ako sa mu v škole páčilo, prípadne nepáčilo. Je dôležité, aby dieťa cítilo v rodičoch oporu, aby vedelo, že nech by malo akýkoľvek problém, môže sa na nich obrátiť a že na nové, preň momentálne ťažké povinnosti, nie je úplne samo.
- V prípade, že sa dieťa začne chodenia do školy obávať, je potrebné zistiť hneď, v čom je problém a čoho sa dieťa bojí. Nemusí totiž zákonite ísť o závažný problém, ako je napríklad šikanovanie, ale môže sa jednať o nedorozumenie alebo iný menší problém, ktorý je možné vyriešiť chápaným rozhovorom s dieťaťom alebo triednym učiteľom.
- Nástup dieťaťa do školy je zmenou i pre samotných rodičov, dieťa má nové povinnosti (napríklad domáce úlohy), ktoré menia režim a voľný čas i v rodine.
- Rodič by nemal nahlas hovoriť o svojich obavách a negatívnych skúsenostiach so školou. Nemal by pred dieťaťom hovoriť o obmedzovaní a trestoch (Výhražné vyjadrenia typu – Však počkaj, v škole ťa už naučia).
-

- Nestrašiť dieťa príliš ťažkými a nezvládnuteľnými úlohami, ktorého ho čakajú.
- Rodič by mal dieťaťu dopriať i čas na hru a oddych. Dieťa môže mať strach i z pocitu, že už sa nikdy nebude môcť hrať, preto je dôležité vysvetliť mu, že i napriek tomu, že má už určité povinnosti, ktoré si musí plniť, čas na hru bude mať vždy, keď si svoje úlohy splní. Nie je vhodné, aby dieťa, ktorému domáce úlohy zaberú veľa času, bolo hneď po ich napísaní poslané do postele a nemalo tak čas na vlastné aktivity, fantáziu, odreagovanie a hru.
- Rodič by si mal nájsť čas na spoločnú aktivitu s dieťaťom (vychádzky, šport a pod.).
- Nebáť sa prípadného psychologického vyšetrenia, môže dieťaťu len pomôcť a včas zistiť, či je dieťa na školu pripravené.
- Pomôcť dieťaťu v prvých dňoch systematickému spôsobu učenia a príprave na vyučovanie. Naučiť dieťa písať hneď na prvý krát správne.
- Rodič by mal dieťaťu prekontrolovať domáce úlohy, nemal by sa spoliehať na to, že keď dieťa príde zo školy a povie, že domáce úlohy nedostali, tak to tak aj naozaj je. Neznamená to však, že rodič nemá svojmu dieťaťu dôverovať, ale vhodné je si veci overiť, napríklad netreba zabúdať i na pravidelné, teda denné kontroly žiackej knižky a zrkadielka. Môže tam byť dôležitý odkaz od triednej učiteľky, na ktorý dieťa zabudlo.
- Rodič by mal dieťaťu zabezpečiť i mimoškolskú aktivitu, aby sa dieťa dokázalo od svojich povinností odpútať a rozptýliť. Je dobré, ak si dieťa samo povie, čo ho zaujíma a čomu by sa chcelo venovať. Rodič môže dať dieťa i na dva krúžky, jeden oddychový (tanec, šport a pod.) a druhý náučný (napríklad jazyky). Treba však zohľadniť pri výbere mimoškolskej aktivity danosti dieťaťa, aby nebolo zbytočne preťažené a unavené.

## Čo by mal budúci prvák vedieť

- samostatne sa obliecť a obuť,
- pozapínať si gombíky a zaviazať šnúrky na obuvi,
- samostatne sa najesť,
- samostatne sa obslúžiť na WC, umyť si ruky, spláchnuť a pod.,
- správne vyslovovať všetky hlásky,
- vysloviť krátke slovo samostatne po hláskach,
- vyjadrovať sa plynule aj v zložitejších vetách,
- spočítať predmety do "päť",
- interpretovať obsah krátkej rozprávky,
- poznať naspamäť detskú pesničku alebo básničku,
- kresliť pevné a neroztrasené línie,
- nakresliť postavu so všetkými základnými znakmi (hlava, krk, trup, ramená atď. postava je anatomicky správne rozložená),
- vystrihnúť jednoduchý tvar podľa predkreslenej čiary,
- poznať základné odtiene farebného spektra (červená, zelená, žltá, oranžová, fialová, atď.),
- orientovať sa v priestore, vie kde je "vpredu", "vzadu", "hore", "dole", "vpravo", "vľavo".

## Ako by sa mal budúci prvák správať

- vydrží pri hre alebo inej činnosti 15-20 minút,
- začatú prácu alebo hru dokončí, nezačína neustále niečo nové, neodbieha,
- na nové prostredie a osoby si zvyká bez väčších problémov (neplače, neskrýva sa za rodičov, neuteká),
- väčšinou sa hráva spoločne s deťmi, nestráni sa ich spoločnosti, nie je medzi deťmi bojazlivý a plačlivý,
- nie je agresívny, spory s deťmi dokáže riešiť väčšinou bez bitky, hádky, vzdorovitosti,

- v jeho správaní by sa nemali prejavovať zlozvyky, ako napríklad: cmúľanie prstov, ohrýzanie nechtov, časté pokašliavanie, žmurkanie,
- nezajakáva sa pri reči,
- nepomočuje sa,
- ovláda prejavy slušného správania (pozdraviť, odzdraviť a pod.).

Často sa stáva, že dieťa si tajne pribalí do aktovky i niektorú obľúbenú hračku. Niektoré školy akceptujú a tolerujú nosenie hračiek do školy, pokiaľ sa s nimi dieťa nehrá počas vyučovacieho procesu a nevyrušuje tým. Rodič by si mal zistiť, do akej miery je nosenie hračiek do školy povolené. V prípade, že to škola akceptuje, mal by rodič dieťaťu vysvetliť, že nosenie hračiek do školy nie je najvhodnejšie, môže ho to rozptyľovať a nebude sa vedieť poriadne sústrediť na hodinách.

Je tiež potrebné dieťa upozorniť i na možnosť, že mu niektorý spolužiak alebo i starší žiak môže hračku zobrať a môže sa stať, že už ju viac neuvidí alebo mu ju zničia. Ak dieťa s takýmto variantom počíta, ľahšie sa vyrovná s prípadnou stratou. Je dôležité, aby dieťa pochopilo, že sa s danou hračkou na hodinách hrať nemá a môže si ju vybrať z tašky počas prestávky alebo po vyučovaní v školskom klube. Za týchto predpokladov, môže rodič dovoliť svojmu dieťaťu nejakú osobnú drobnosť zobrať so sebou. Dieťa tak bude mať pri sebe niečo dôverne známe a môže sa cítiť istejšie a sebavedomejšie.



## Milí rodičia,

prišiel september a školy otvorili brány aj pre prváčikov. Oči malých školákov sú plné očakávania, v ich tváričkách možno čítať radosť, ale niekedy aj slzy a strach. Ako zvládnuť začiatky v škole, aby sa netrápili deti ani rodičia?

Obavy z nástupu do prvého ročníka má veľa rodičov, ale aj detí. „Prvá trieda je obrovská zmena v živote každého dieťaťa. Stáva sa totiž školákom na dlhé obdobie. Znamená však zmenu aj pre ich rodičov, lebo aj im sa skončilo obdobie bez domácich úloh, povinnosti sa začínajú aj pre nich.“

Treba si stále pripomínať výrok M. Montessoriovej „**Pomôž mi, aby som to dokázal robiť sám**“. Alebo ešte presnejšie: „*Deti sú hostia, ktorí sa pýtajú na cestu*“, hovorí sa v jednom pakistanskom prísloví. Znamená to: „**Ja Ti Tvoju cestu ukázať nemôžem, ale som pripravený Ťa na nej sprevádzať, aby si mohol ísť bezpečne. Dokiaľ si u mňa, chcem sa o Teba starať a dávať Ti silu, aby si mohol vykročiť s radosťou v srdci. Povzbudím Ťa, aby si sa nevzdával, keď sa potkneš.**“



### **Najčastejšie problémy prváčikov:**

- **Strach z odlúčenia** – mávajú ho emocionálne nezrelé alebo úzkostné deti, najmä ak nechodili do materskej školy a sú na vás príliš naviazané.

Riešenie: **Dieťa nesmiete ľutovať ani inak vyjadriť svoju neistotu.**

**Pani učiteľky prváčikov sú náhradou za vás, vedia, ako podobné situácie zvládať.**

- **Nesprávna výslovnosť** – na vine môže byť výmena mliečnych zúbkov za stále alebo má hlbšiu príčinu v oneskorenom vývine reči.

Riešenie: **V prvom prípade rešpektujte zhoršenú výslovnosť dieťaťa, no v tom druhom je nevyhnutná návšteva logopéda. Podľa**

**odporúčaní odborníka treba výslovnosť neustále trénovať hravou formou aj doma.**

- **Hyperaktivita** – nadmernú nepozornosť môže zapríčiniť malý neurologický nález, no častejšie má pôvod v nevhodnej výchove.

**Riešenie: Deti s ľahkou mozgovou dysfunkciou alebo s poruchou pozornosti – hyperaktivitou potrebujú špeciálne výchovné prístupy v škole aj v rodine s podporou odborníka.**

- **Nedefinovaná dominancia ruky** – dieťa robí niektoré veci pravou a iné ľavou rukou.

**Riešenie: Navštívte pedagogicko-psychologickú poradňu, kde jednoduchým vyšetrením takzvanej laterality zistia, ktorou rukou by malo dieťa písať, strihať či kresliť.**

- **Nedostatočné návyky** – obúvanie, zaväzovanie šnúrok, obliekanie, používanie príboru. Prváčkovi nepomôžete, ak ho budete vodiť až pred triedu, odnesiete mu tam tašku, predtým ho vyzlečiete, prezujete a pripravíte veci na lavicu.

**Riešenie: Dajte dieťaťu šancu, aby všetky tieto veci robilo samo. Inak bude bezradné aj v ďalších ročníkoch, čo sťažuje učiteľom prácu.**

Rodič by mal dieťaťu dopriať i čas na hru a oddych. Dieťa môže mať strach i z pocitu, že už sa nikdy nebude môcť hrať, preto je dôležité vysvetliť mu, že i napriek tomu, že má už určité povinnosti, ktoré si musí plniť, čas na hru bude mať vždy, keď si svoje úlohy splní. Nie je vhodné, aby dieťa, ktorému domáce úlohy zaberú veľa času, bolo hneď po ich napísaní poslané do postele a nemalo tak čas na vlastné aktivity, fantáziu, odreagovanie a hru.



